

Algimanto apygardos partizanų vadas A. Slučka-Šarūnas. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

ANTANAS SLUČKA-ŠARŪNAS, ATLANTAS

1917 04 19–1949 10 28

Antanas Slučka gimė 1917 m. balandžio 19 d. Panevėžio aps. Troškūnų miestelyje zakristijono šeimoje. Šeima gyveno vargingai. 1926 m. V. Slučkienė, 8 vaikų motina, gavo 6 ha žemės. 1932 m. mirė tėvas Pranas Slučka. Vaikai dalyvavo religinių ir patriotinių organizacijų veikloje. Mokydamasis Troškūnų progimnazijoje, A. Slučka įstojo į pranciškonų broliją ir, baigęs progimnaziją, išvyko į Lietuvos pranciškonų centrą Kretingoje. Vienuolio įžadų nedavęs, 1934 m. įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Tarnavo Kaune Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio 5-ojo pulko minosvaidžių kuopoje, kuriai vadovavo Juozas Krikštaponis – būsimasis Vyčio apygardos partizanų vadas. 1937 m. A. Slučkai suteiktas viršilos laipsnis.

1940 m., sovietams okupavus Lietuvą, tarnavo Vilniaus geležinkelio milicijoje. 1941 m. birželio 22 d. bolševikai bandė A. Slučką suimti ir išvežti į Rusiją. Pabėgti pavyko tik atsišaudant. Antrojo pasaulinio karo metais mokėsi Vilniaus universiteto Medicinos fakultete. Naciams universitetą uždarius ir pradėjus jaunuolius gaudyti į armiją, 1944 m. jis savanoriu įstojo į gen. P. Plechavičiaus įkurtą Lietuvos vietinę rinktinę Marijampolėje, kur jam suteiktas leitenanto laipsnis. Rinktinės kariams atsakius vykti į Rytų frontą, per susišaudymą su naciais buvo sužeistas ir grįžo į tėviškę.

1944 m. vasarą Troškūnų apylinkėse A. Slučka suformavo apsaugos būrį ginti gyventojus nuo suaktyvėjusių sovietų diversantų ir Troškūnų bolševikų. 1945 m. sausį Troškūnų miške vykusiame partizanų susirinkime buvo išrinktas naujai įkurtos Šarūno rinktinės vadu. Būdamas juo rengė karines partizanų pratybas ir teorinius užsiėmimus. A. Slučkai vadovaujant užverbuoti vertingi partizanų informatoriai MVD ir MGB įstaigose: MGB Troškūnų valsčiaus skyriaus viršininkas leitenantas L. Giniotis, vietinio būrio sribų vadas K. Valianga, Kauno pasū stale dirbęs MVD leitenantas P. Pupeikis, MVD darbuotojai A. Gailiūšis ir J. Martinkėnas, kurie 1948–1949 m. atskleisti ir nuteisti.

1947 m. gegužės 1 d. vykusiame Šiaurės Rytų Lietuvos partizanų srities vadų sąskrydyje Šarūno rinktinės pagrindu buvo įkurta Algimanto apygarda, jos vadu paskirtas A. Slučka-Šarūnas. Jis griežtai ir principingai reikalavo drausmės ir karinės tvarkos, uždraudė girtuokliauti, o plėšikus ir išdavikus baudė mirties bausme. A. Slučka buvo geras organizatorius ir drąsus vadas, rūpinosi partizanų spauda, prirėkusių pats operuodavo sužeistus partizanus. Jis aktyviai palaikė ginkluotojo pagrindinio centralizacijos idėją, prisidėjo prie vyriausiosios partizanų vadovybės kūrimo.

1947 m. rugpjūčio mėn. A. Slučka-Šarūnas kartu su Vytauto apygardos vadu Vincu Kauliniu-Miškiniu buvo pakviesti į partizanų pasitarimą Vilniuje. Jie vos išsigelbėjo iš Vilniaus universiteto profesoriaus, saugumo agento Juozo Albino Markulio „Erelio“ paspėstų spąstų. 1947 m. rugsėjo 20 d. Šiaurės Rytų Lietuvos vado Jono Kimšto įsakymu su J. A. Markuliu buvo nutraukti visi ryšiai, panaikinti ryšių punktai ir perspėti ryšininkai.

1948 m. rugpjūčio 4 d. A. Slučka su srities vadu J. Kimštu-Žalgiriu, Vytauto apygardos vadu V. Kauliniu-Miškiniu ir Didžiosios Kovos B rinktinės štabo viršininku Juozu Šibaila-Dieduku dalyvavo srities apygardų vadų sąskrydyje, kuriame buvo pasmerktos agento „Erelio“ provokacijos ir ardomoji veikla, sritį nutarta pavadinti Karaliaus Mindaugo vardu, patvirtinta nauja jos sudėtis, nustatyta srities, apygardų ir rinktinių vadų rinkimo tvarka.

Karaliaus Mindaugo partizanų srities vadas A. Slučka-Šarūnas, *Atlantas* su ryšininkėmis. Pirmą iš kairės – Joana Railaitė-Slučkienė-Neringa. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

Karaliaus Mindaugo partizanų srities ir Algimanto apygardos vadovybė. 1949 m. Pirmoje eilėje iš kairės: apygardos Organizacinio skyriaus viršininkas Aleksas Matelis-Audenis, LLKS vadovybės atstovo Karaliaus Mindaugo partizanų srityje adjutantas Juozas Leškys-Algis. Antroje eilėje iš kairės: apygardos vado adjutantas Julijonas Burneika-Tardytojas, Šarūno rinktinės vadas Stasys Gimbutis-Tarzanas, neatpažintas asmuo, LLKS vadovybės atstovas Karaliaus Mindaugo partizanų srityje Henrikas Danilevičius-Vidmantas, apygardos štabo viršininkas Albinas Pajarskas-Bebas, srities vadas A. Slučka-Šarūnas, *Atlantas*, apygardos vadas Antanas Starkus-Montė, partizanai J. Railaitė-Slučkienė-Neringa ir Balys Žukauskas-Princas. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

1947–1949 m. Algimanto partizanų apygarda buvo pagrindinis Aukštaitijos partizanų junginys, kuriame šiuo laikotarpiu laikėsi visa Šiaurės Rytų Lietuvos partizanų srities ginkluotojo pagrindinio vadovybė, nuolat vyko svarbiausi Aukštaitijos partizanų vadų sąskrydžiai ir pasitarimai. Algimanto partizanų apygardai priklausė Anykščių, Kupiškio, Rokiškio ir dalis Panevėžio apylinkėse veikusių partizanų junginių. Apygardą sudarė trys partizanų rinktinės: Kunigaikščio Margio, Šarūno ir Žalioji. Kaune ir Panevėžyje veikė apygardai pavaldžios legaliai gyvenančių partizanų ryšininkų pagrindinio organizacijos.

Po 1949 m. vasario 28 d. įsakymu K Nr. 4/14 / su priedu A. Slučka pasirašė kaip laikinai einantis Karaliaus Mindaugo srities vado pareigas. Tų pačių metų gegužės mėn. vykusiame srities vadų pasitarime svarstyti organizaciniai klausimai, tų pačių metų rugsėjo mėn. Šimonių girioje vykusiame sąskrydyje – pasirengimas sukilimui ir vyrų mobilizacijos galimybės. Tai buvo paskutinis srities vadų pasitarimas partizanų veiklos strategijos klausimais. Po 1949 m. liepos 27 d. raštu Vytauto apygardos Tigro rinktinės vadui Vincui Žaliaduoniui-Dijakomui A. Slučka pasirašė jau kaip Karaliaus Mindaugo srities vadas slapyvardžiu *Atlantas*, tačiau ir toliau naudojo *Šarūno* slapyvardį. Tų pačių metų rugpjūčio 20 d. A. Slučka kartu su srities adjutantu Broniumi Kazicku-Krivaičiu paskelbė Lietuvos Laisvės kovos sąjūdžio stambesnių organizacinių vienetų Vadovybių statutą.

1949-ieji buvo aktyviausi srities štabo veiklos metai. A. Slučka, palaikydamas glaudžius ryšius su Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) vadovybe, gaudavo visus LLKS Tarybos prezidiumo nutarimus, statutus, instrukcijas. LLKS sprendimu jis reorganizavo kuopas į rajonus-tėvūnijas, patikslino jų ribas. Kūrė legaliai gyvenančių Organizacinio sektoriaus (OS) narių tinklą, nurodė priešintis kolektyvizacijai, keitė kovos strategiją: atsisakė aktyvių kovos veiksmų tausodamas partizanų jėgas lemiamam momentui – ginkluotam sukilimui, kilus konfliktui tarp Rytų ir Vakarų.

1949 m. vėlyvą rudenį žuvo talentingam partizanų srities vadui A. Slučkai ir daugumai pareigūnų, partizanų srities vadovybės organizacinis darbas nutrūko.

Kovodami su okupantais žuvo ir du A. Slučkos broliai, kiti buvo suimti ir kalinti. Sesuo Elena, MGB persekiojama, suimta ir kalinama, išprotėjo. Kitos dvi seserys ir motina slapstėsi, taip išvengė represijų ir tremties.

1997 m. gruodžio 22 d. A. Slučkai pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos Prezidento 1998 m. gegužės 19 d. dekretu jis apdovanotas 1-ojo laipsnio Vyčio Kryžiaus ordinu (dabar – Vyčio Kryžiaus ordino Didysis kryžius), 1998 m. gegužės 19 d. dekretu jam suteiktas pulkininko laipsnis (po mirties).

Paminklas „Vartai“ Algimanto apygardos partizanams, jų rėmėjams ir ryšininkams atminti. Bendras paminklinės vietos ir paminklo vaizdas. Anykščių r. Troškūnų sen. Troškūnų mstl. Nepriklausomybės aikštė. Aut. skulptorius Jonas Jagėla, architektė Audronė Kaušiniėnė, šrifitas prof. Vytautas Kaušinis. Atidengtas 1996 m. spalio 26 d. R. Trimonienės nuotr., 1998 ir 2007 m.